

Władysław Żywicki

Cele i zasady wizytacji zespołów adwokackich

Palestra 8/10(82), 1-5

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WŁADYSŁAW ŻYWICKI

Cele i zasady wizytacji zespołów adwokackich

1. Sprawę wizytacji zespołów reguluje art. 58 ust. 2, 3 i 4 ustawy o ustroju adwokatury z 1963 r. stanowiąc, co następuje:

„Naczelna Rada Adwokacka powoła Centralny Zespół Wizytatorów i w miarę potrzeby zespoły wizytatorów przy poszczególnych radach adwokackich. Wizytatorzy sprawują z ramienia organów samorządu adwokackiego i pod ich kierunkiem kontrolę nad ścisłym wykonywaniem przez zespoły adwokackie przepisów o adwokaturze. Szczegółowy zakres działania oraz zasady wynagradzania wizytatorów określi regulamin uchwalony przez Naczelną Radę Adwokacką”.

Powyższy przepis wprowadza zasadnicze zmiany do istniejącego dotychczas stanu rzeczy. Mianowicie dotychczas NRA nie zajmowała się bezpośrednio wizytacją zespołów adwokackich. Obowiązująca od 1.VI. 1958 r. instrukcja Naczelnej Rady Adwokackiej w sprawie wizytacji zespołów adwokackich i kancelarii adwokackich („Palestra” z 1958 r. nr 7/8, str. 108 i nast.) przekazywała całokształt pracy wizytacyjnej radom adwokackim, działającym przez komisje wizytacyjne tychże rad. Podstawą powołanej instrukcji był art. 58 u.o u.a. z 1950 r. (jednolity tekst: Dz.U. z 1959 r., poz. 41) stwierdzający, że rada adwokacka kontroluje pracę adwokata pod względem zawodowym, etycznym i społecznym.

Powstaje więc przede wszystkim wątpliwość, czy nowe przepisy ustawowe nie wprowadziły, zamiast wizytacji dokonywanej przez wojewódzkie rady adwokackie, wizytacji sprawowanej przez Zespół Wizytatorów NRA? Tę wątpliwość rozstrzyga przepis art. 32 u.o u.a. z 1963 r., w myśl którego:

„Rada adwokacka dokonuje wizytacji zespołów adwokackich w sposób ustalony regulaminem uchwalonym przez Naczelną Radę Adwokacką”.

Z zestawienia przepisów art. 32 i 58 u.o u.a. z 1963 r. wynika jasno, że w zakresie wizytacji zespołów adwokackich kontrola wykonywana przez NRA ma nie zastąpić, lecz tylko wzmocnić i uzupełnić kontrolę sprawowaną dotychczas przez wojewódzkie rady adwokackie.

Tym samym więc ważnym zadaniem nowego regulaminu wizytacji będzie właściwie ustawienie oraz podział obowiązków i kompetencji między kontrolę zespołów wykonywaną przez rady adwokackie oraz taką kontrolę sprawowaną przez NRA.

2. Do należytego unormowania zagadnienia potrzebne jest wyjaśnienie przyczyn, które spowodowały odmienne niż dotychczas ujęcie sprawy przez u.o u.a. z 1963 r. Krótkie uzasadnienie dołączone do projektu nowej ustawy o ustroju adwokatury (Druk sejmowy nr 163) ogranicza się w tej kwestii do stwierdzenia, że w związku ze zwiększeniem uprawnień nadzorczych rad adwokackich przewiduje się powołanie specjalnej komórki wizytacyjnej przy NRA i w miarę potrzeby przy poszczególnych radach adwokackich. Wobec lakoniczności tego uzasadnienia trzeba sięgnąć do analizy dotychczasowego stanu rzeczy i szukać środków zaradczych służących do usunięcia istniejących obecnie niedociągnięć w zakresie wizytacji zespołów.

Dotychczasowy system wizytacji wykazywał szereg istotnych braków. W dużych izbach adwokackich stworzono b. liczne komisje wizytacyjne (np. w Izbie warszawskiej, w latach 1962—1964, działało 90 adwokatów wizytatorów, którzy zresztą w okresie 1 i 2 roku dokonali zaledwie 78 wizytacji). Przy tak dużej liczbie komisji siłą rzeczy nie wszyscy jej członkowie posiadali dostateczną znajomość rzeczy i autorytet, tak potrzebne do rzeczowego i skutecznego przeprowadzania wizytacji oraz wyprowadzania odpowiednich wniosków. Pewna część wyznaczonych przez rady adwokackie wizytatorów traktowała swe obowiązki, pełnione bezpłatnie, jako dodatkowe obciążenie, związane z wykonywaniem zawodu. W małych natomiast izbach adwokackich, zrzeszających zaledwie kilkudziesięciu czynnych zawodowo adwokatów, wykonywanie skutecznej wizytacji było utrudnione przez to, że wszyscy adwokaci izby dobrze się znali i nieraz byli skrępowani względami przyjaźni czy koleżeństwa.

Dokonywanie wizytacji jedynie w ramach poszczególnych izb zwięźało możliwość zapoznania się z metodami pracy zespołów w różnych województwach, nie ulega zaś wątpliwości, że styl pracy i jej forma różnią się, jeśli chodzi o zespoły adwokackie z poszczególnych części kraju. Wynika stąd, że dopiero wizytacje międzyizbowe mogą przysłużyć się pełnej wymianie doświadczeń w skali krajowej. Wreszcie Naczelna Rada Adwokacka, nie posiadając dotychczas własnej organizacji wizytacyjnej, była zdana wyłącznie na wizytatorów poszczególnych rad adwokackich. W razie potrzeby odgórnej kontroli pracy zespołów zachodziła konieczność wizytacji przez delegatów Ministra Sprawiedliwości.

Nie można też pominąć okoliczności, że materiały i sprawozdania wizytacyjne, zbierane w radach adwokackich i przesyłane do NRA, nie były należycie analizowane i opracowywane. Było to wynikiem braku odpowiedniej komórki w NRA i przeciążeniem teje NRA bieżącymi sprawami.

3. Jeśli chodzi o wizytację zespołów, to wydaje się, że główna zmiana dotychczasowego stanu rzeczy powinna z jednej strony zmierzać do zmniejszenia liczby osób powoływanych do wizytacji, a z drugiej do wykonywania teje pracy przy pomocy adwokatów posiadających specjalnie wysokie kwalifikacje oraz wyspecjalizowanych już w sprawowaniu fun-

kcji wizytacyjnych. Ponieważ ograniczenie liczby wizytatorów znacznie zwiększy ilość pracy przypadającej na poszczególnego wizytatora, przeto należałoby zapewnić wizytatorom odpowiednią rekompensatę za czas zużyty na zajęcia wizytacyjne. Najwłaściwszą formą wynagrodzenia wydaje się pewien ryczałt za dokonanie poszczególnej wizytacji.

Zamiast obowiązującej dotychczas zasady, że wizytacja zespołu przeprowadzona jest przez grupę wizytacyjną składającą się z 2 — 3 osób, należałoby przyjąć, że wizytację zespołu przeprowadza jeden wizytator, a tylko w miarę potrzeby — dwóch. Pozwoli to na bardziej oszczędne i wydajne wykorzystanie pracy wizytatorów. Należy dodać, że system jednoosobowego przeprowadzania wizytacji jest stosowany przez Wydział do Spraw Adwokatury Ministerstwa Sprawiedliwości i nie wywołuje on zastrzeżeń.

Biorąc pod uwagę, że każdy zespół adwokacki powinien być wizytowany co najmniej jeden raz w roku, należy ustalić liczbę wizytatorów w granicach: 1 wizytator na każde 5—10 zespołów izby według uznania rady adwokackiej. Przewodniczący komisji wizytacyjnej rady adwokackiej, obowiązany do organizowania i koordynowania akcji wizytacyjnej, powinien otrzymywać za swą pracę stałe wynagrodzenie miesięczne.

Co do sposobu przeprowadzania wizytacji zespołów — wydaje się, że jeśli chodzi o ocenę wyników wizytacji, to należałoby przyjąć zasadę, że wyniki wizytacji z reguły powinny być omawiane na zebraniu zespołu z udziałem wizytatora(ów) i że tylko w wyjątkowych wypadkach można od tego odstąpić.

Jedynie bezpośredni kontakt wizytatora z ogółem członków zespołu i wysłuchanie głosów osób zainteresowanych pozwolą mu wyjaśnić istotny stan rzeczy. Dotychczasowy system, przy którym wizytatorzy z reguły ograniczali się w swej pracy wizytacyjnej do kontaktów z kierownikiem zespołu i personelem biura i co najwyżej z niektórymi członkami zespołu — nie dawał wizytatorom dostatecznej podstawy do oceny. Udział wizytatora w zebraniu zespołu z obowiązkiem przedstawienia i przedyskutowania wniosków powizytacyjnych oraz omówienie sposobu usunięcia zauważonych braków i niedociągnięć zapewni praktycznie skutki akcji wizytacyjnej.

4. Zachodzi wątpliwość co do tego, kto ma powoływać wizytatorów przy poszczególnych radach adwokackich: rada adwokacka czy też NRA? Wątpliwość ta powstaje na skutek niedostatecznie precyzyjnego dostosowania treści art. 32, w myśl którego rada adwokacka dokonuje wizytacji zespołów w sposób ustalony regulaminem, z brzmieniem art. 58 ust. 2 u.o u.a., który głosi, że NRA powoła w miarę potrzeby zespoły wizytatorów przy poszczególnych radach adwokackich.

Ze względu na potrzeby praktyki należy przyjąć, że w każdej izbie adwokackiej powinien pracować zespół wizytatorów składający się co najmniej z 3 osób i że osoby te powinny być wyznaczane spośród członków izby przez właściwe rady adwokackie, które znacznie lepiej niż NRA są zorientowane w potrzebach swego terenu i we właściwym doborze osób wizytatorów.

5. Pozostaje sprawa uregulowania zadań i kompetencji Centralnego Zespołu Wizytatorów przy NRA. Należy przyjąć, że organ ten powinien

z jednej strony uzupełnić i koordynować działalność zespołów wizytatorów rad adwokackich, a z drugiej strony powinien analizować centralnie zebrane materiały i przedstawiać Prezydium NRA — z własnej inicjatywy lub też na jego żądanie — odpowiednie wnioski i projekty uchwał, mających na celu usprawnienie i podniesienie pracy zespołów adwokackich oraz usunięcie zauważonych niedociągnięć.

Dotychczasowe doświadczenia i wnioski wyciągnięte z pracy Wydziału Wykonawczego NRA wskazują na to, że organ ten nie był w stanie, ze względu na ilość i pilność wielu innych spraw adwokatury, zająć się kontrolą pracy zespołów, bieżącego analizowania wpływających materiałów wizytacyjnych i systematycznego opracowywania nasuwających się zagadnień. Zachodzi obawa, że działające obecnie — zamiast Wydziału Wykonawczego — Prezydium NRA, jako organ mniej liczny, napotka te same trudności w swej pracy. Dlatego też wydaje się celowe utworzenie — w ramach Centralnego Zespołu Wizytatorów — organu pomocniczego i opiniodawczego Naczelnej Rady Adwokackiej, który by pełnił funkcje zbliżone do biura (kolegium) studiów, jakie istnieje przy naczelnym organie adwokatury w Czechosłowacji (por. „Palestra” z 1964 r. nr 6, s. 68).

W związku z tym zadania Centralnego Zespołu Wizytatorów należałoby ustalić w sposób następujący:

- 1) przeprowadzanie — na zlecenie Prezydium NRA, rad adwokackich lub z własnej inicjatywy — wizytacji poszczególnych zespołów adwokackich;
- 2) nadzór i koordynowanie działalności zespołów wizytatorów przy poszczególnych radach adwokackich;
- 3) systematyczne zbieranie i analizowanie materiałów powizytacyjnych i statystycznych, dotyczących pracy zespołów adwokackich;
- 4) opracowywanie na potrzeby Naczelnej Rady Adwokackiej corocznych sprawozdań zbiorczych, dotyczących wizytacji i pracy zespołów adwokackich;
- 5) opracowywanie — z własnej inicjatywy lub na zlecenie Prezydium NRA — postulatów oraz projektów uchwał i regulaminów w sprawie pracy zespołów adwokackich i przedstawianie tych materiałów NRA;

6. W skład Centralnego Zespołu Wizytatorów należy powoływać najbardziej doświadczonych i cieszących się autorytetem adwokatów, aktywnych działaczy samorządu adwokackiego. Wydaje się, że na stanowiska wizytatorów nie należy wyznaczać członków prezydiów rad adwokackich i NRA, gdyż są oni i tak obciążeni wykonywaniem swych odpowiedzialnych funkcji w prezydiach rad. Natomiast nie ma przeszkód, żeby wizytatorami byli doświadczeni adwokaci spośród kierowników zespołów lub też członkowie rad adwokackich.

Celem usprawnienia pracy i zmniejszenia kosztów przejazdu znaczna część członków Centralnego Zespołu Wizytatorów powinna mieć siedzibę poza Warszawą. Wydaje się celowe stworzenie następujących ośrodków wizytacyjnych NRA:

- 1) w Warszawie — dla Izb Adw. w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Koszalinie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie i Warszawie,
- 2) w Krakowie — dla Izb Adw. w Kielcach, Krakowie i Rzeszowie,
- 3) w Katowicach — dla Izb Adw. w Katowicach, Opolu, Wrocławiu i Zielonej Górze.

ANTONI BĄDKOWSKI

Zmiany, jakie do obecnego stanu prawnego wprowadza Księga pierwsza Kodeksu cywilnego

Przepisy Księgi pierwszej k.c., noszącej podtytuł „Część ogólna”, odpowiadają w zasadzie treści obowiązujących obecnie Przepisów ogólnych prawa cywilnego. W zasadzie, to znaczy że w niektórych wypadkach znajdujemy w tej Księdze przepisy nie mające odpowiednika w p.o.p.c. i odwrotnie: są w p.o.p.c. przepisy, których w Księdze pierwszej k.c. nie znajdujemy.

Każda księga k.c., a więc również Księga pierwsza, dzieli się na tytuły, działy i rozdziały.

TYTUŁ I

Przepisy wstępne

Art. 1 i 2* nie mają odpowiedników w p.o.p.c. Regulują one zakres przepisów k.c., wprowadzone zaś zostały na skutek objęcia przez ten kodeks zasadniczych instytucji prawa gospodarczego.

Według art. 1 § 1 kodeks cywilny reguluje stosunki między jednostkami gospodarki uspołecznionej, między osobami fizycznymi oraz między jednostkami gospodarki uspołecznionej a osobami fizycznymi.

W wyniku tego mamy w k.c. przepisy dotyczące:

- 1) jednostek gospodarki uspołecznionej i ich wzajemnego stosunku,
 - 2) osób fizycznych i ich wzajemnego stosunku oraz
 - 3) wzajemnego stosunku jednostek gospodarki uspołecznionej i osób fizycznych.
- Bliższe określenie jednostek gospodarki uspołecznionej odesłane zostało do działu traktującego o osobach prawnych (art. 33 i 34).

Zgodnie z § 2 art. 1 przepisy kodeksu dotyczące jednostek gospodarki uspołecznionej stosuje się również do instytucji państwowych oraz do organizacji społecznych ludu pracującego, nie mających na celu działalności gospodarczej, jakimi są np. związki zawodowe, PCK itp.

Natomiast do osób prawnych nie będących jednostkami gospodarki uspołecznionej należy — zgodnie z § 3 tegoż art. 1 — stosować odpowiednio przepisy do-

* Artykuły bez dalszego określenia oznaczają artykuły k.c. a sam wyraz „Kodeks” oznacza „Kodeks cywilny”.